

Wim Van Gansbeke / Filip Claus

Want vriendschap is het, die de recensent dient te drijven met alle implicaties vandien: het goed menen en het slecht uitdrukken of vice-versa. Maar ook met alle ambiguïteit vandien. Twee zielen huizen immers in zijn borst: Brutus en Antonius. Both honourable men. Is this ambition? Die ambitie, waarover ik het nog niet had? Want dat is het dilemma van de recensent: hoe de kunst te provoceren zonder in haar plaats te gaan staan? De recensent dient er - wat hij ook doet en hoe hij ook te keer gaat - van doordrongen te zijn dat 'de man, die niets wilde worden, zichzelf veroordeeld heeft tot een tweedehandse bezigheid. De verbeelding van de kunstenaar, die hij zelf niet bezit, heeft hij nodig om het ergens over te kunnen hebben. Hij is de leenman van de kunst, die toeziet op haar welvaart maar haar niet bezit. Het is in deze tweedehandse tijd niet onnut daar

even op te wijzen, zoals Günter Grass het provocerend deed in zijn dankrede bij de uitreiking van de hem toegekende Grote Literatuurprijs van de Beierse Academie van Schone Kunsten. Hij noemde het "de dictatuur van het secundaire" en "de frivolisering van de hedendaagse cultuur". De vertaalde tekst ervan verscheen recent in *De Morgen*. Grass wijst op het overhand toenemende verschijnsel van het consumeren van boekenbijlagen in plaats van het lezen van de boeken zelf, het gretig kennis nemen van de biografie van een schrijver zonder één bladzijde van zijn oeuvre op te slaan. Het is zoals recensies lezen zonder ooit naar het theater te gaan. Ik zou ook niet meteen weten hoe dat te verhelpen want als de recensent één ambitie moet hebben is het die dat de inhoudelijke, analytische en stijlkwaliiteit van zijn recensies en de taalverbeelding, die hij erin ontwikkelt,

van een niveau zijn dat de rijkste kunstenaarsverbeelding - zij het schroomvallig - poogt te benaderen of althans niet beschaamt, ongeacht of het om superieure dan wel om wezenlijk minderwaardige voorstellingen gaat. In het laatste geval mag schelden ook, als het maar terzake is en enige oorspronkelijkheid in gehanteerde constructie en jargon niet schuwt. Laat hij daarbij echter bedenken dat hij weliswaar naar de kunst mag reiken maar zich tevreden zal moeten stellen met het kunstAMBACHT. Hij had maar iets moeten willen worden! Recensie is beslist niet self-sufficient, laat staan self-fulfilling. Dat ze evenmin self-supporting is heb ik eerder al meege-deeld. Het pragmatische ambacht van de recensent bestaat enkel bij de genade van de essentie van kunst: de utopie. Misschien is de recensie zelf wel een utopie en de recensent een fictie. Zo hij ze al